

PM 2016:110 RI (Dnr 136-581/2016)

**Yttrande i mål nr M 3980-15 angående Stockholms
Vatten AB:s ansökan om vissa förändringar av
verksamheten vid Henriksdals avloppsreningsverk**
Yttrande till Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Till Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, överlämnas yttrande i mål nr M 3980-15 enligt promemorian.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Vid Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen har Stockholm Vatten AB i mål M 3980-15 ansökt om vissa förändringar av verksamheten vid Henriksdals avloppsverk. I juli 2015 ansökte Stockholm Vatten AB om tillstånd enligt 9 kap. och 11 kap. miljöbalken till fortsatt och utökad verksamhet vid Henriksdals reningsverk med tillhörande ledningsnät i Stockholms, Huddinge och Nacka kommun, Stockholms län.

Efter att ansökan i vissa delar kompletterats och talan justerats har mark- och miljödomstolen den 21 mars 2016 utfärdat kungörelse i vilken meddelas att Stockholm Vatten AB i sammandrag ansökt om vissa förändringar av verksamheten vid Henriksdals avloppsreningsverk samt yrkar tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till miljöfarlig verksamhet, tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken till vattenverksamhet samt yrkanden om rätt enligt 28 kap. 10 § 2 och 6 p. miljöbalken att ta i anspråk mark och vattenområden hörande till vissa fastigheter.

I kungörelsen bereds staden tillfälle att lämna synpunkter med anledning av ansökan och i målet ingiven miljökonsekvensbeskrivning. Vidare anges i kungörelsen att yrkanden om ersättning ska framställas helst skriftligen inom samma tid och senast vid domstolens kommande huvudförhandling samt att domstolen får avvisa senare framställda yrkanden.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB. Exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret har inkommit med kontorsyttranden. Stockholms Stadshus AB och trafiknämnden har avstått från att svara och miljö- och hälsoskyddsnämnden lämnar yttrande direkt till mark- och miljööverdomstolen i sin egenskap av tillsynsmyndighet.

Stadsledningskontoret framhåller att staden redan i fullmäktigeärendet från 2014 har ställt sig positiv till projektet Stockholms framtida avloppsrening innebärande att Stockholm Vatten AB skapar en miljömässigt hållbar och kostnadseffektiv avloppsrening där verksamhetens påverkan på omgivningen minskar. Kontoret vill framhålla två andra viktiga infrastrukturprojekt inom staden, City Link, etapp 2, och planerna för en utbyggd tunnelbana i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling. Stadsledningskontoret förutsätter att samråd och avstämningar görs så att förevarande projekt inte ”kolliderar” med möjligheterna att genomföra dessa två infrastrukturprojekt. Det är nödvändigt att de tre tunnelprojekten har ett fortsatt nära samarbete för att få till bästa möjliga lösningar för ett bra genomförande.

Exploateringskontoret framhåller vikten av ett genomförandeavtal mellan staden genom exploateringskontoret och Stockholm Vatten AB samt har ett antal synpunkter på utförandet.

Stadsbyggnadskontoret ser projektet som mycket angeläget för att möta behoven i en växande stad. Stadsbyggnadskontoret vill betona vikten av ett fortsatt gott samarbete med förvaltningen för utbyggd tunnelbana (FUT) om tunnelbanan, nya 400kV-kablar från Beckomberga till Bredäng och bra samråd om de andra stora och viktiga infrastrukturprojekt.

Mina synpunkter

Stockholm Vatten AB:s projekt Stockholms framtida avloppsrening (SFA) är ett angeläget projekt. För att klara den snabba befolkningsökningen behöver Stockholms avloppssystem byggas ut och förnyas. I fullmäktigeärendet från 2014 (Dnr 303-324/2014) har staden ställt sig positiv till projektet innebärande att Stockholm Vatten AB skapar en miljömässigt hållbar och kostnadseffektiv avloppsrening där verksamhetens påverkan på omgivningen minskar. Projektet innebär att Henriksdals reningsverk byggs om till ett av världens modernaste reningsverk och att Bromma reningsverk läggs ner vilket möjliggör ett stort antal nya bostäder invid Brommaplan. Västerorts avloppsvatten kommer i framtiden ledas över till Henriksdals reningsverk genom en planerad 14 km lång tunnel.

För ytterligare synpunkter i mål nr M 3980-15 hänvisas till förvaltningarnas yttranden.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Till Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, överlämnas yttrande i mål nr M 3980-15 enligt promemorian.

Stockholm den 2 juni 2016

KARIN WANNGÅRD

Bilaga

Kungörelsen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Den 26 maj 2014 fattade kommunfullmäktige beslut om genomförande av projektet ”Stockholms framtida avloppsrening”, som innefattar förbättring av reningsprocesserna i Henriksdals reningsverk med en fördubbling av verkets kapacitet, nedläggning av Bromma reningsverk samt anläggande av en avloppstunnel från Bromma till Henriksdal, dnr 303-324/2014, utl. 2014:64.

Den 13 juli 2015 ansökte Stockholm Vatten AB om tillstånd enligt 9 kap. och 11 kap. miljöbalken till fortsatt och utökad verksamhet vid Henriksdals reningsverk med tillhörande ledningsnät i Stockholms, Huddinge och Nacka kommun, Stockholms län.

Härefter har mark- och miljödomstolen i september 2015 anhållit om besked från ett antal remissinstanser om ansökningshandlingarna behöver kompletteras. Inom staden har miljö- och hälsoskyddsnämnden i yttrande av den 27 oktober 2015 lämnat kommentarer och önskemål om kompletteringar i vissa avseenden.

Efter föreläggande från mark- och miljödomstolen inkom sökanden, Stockholm Vatten AB, den 26 februari 2016 med kompletteringar utifrån myndigheternas yttranden (bl.a. miljö- och hälsoskyddsnämnden) samt justering av talan på vissa punkter (i vissa avseenden).

Mark- och miljödomstolen har den 21 mars 2016 utfärdat kungörelse i vilken meddelas att Stockholm Vatten AB i sammandrag ansökt om vissa förändringar av verksamheten vid Henriksdals avloppsreningsverk samt yrkar tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till miljöfarlig verksamhet, tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken till vattenverksamhet samt yrkanden om rätt enligt 28 kap. 10 § 2 och 6 p. miljöbalken att ta i anspråk mark och vattenområden hörande till vissa fastigheter, se kungörelsen, bilaga 1. Vidare meddelas att en miljökonsekvensbeskrivning getts in i målet.

Miljökonsekvensbeskrivningens sammanfattning ger en koncentrerad och lättillgänglig bild av hela projektet och dess miljökonsekvenser. Inledningsvis framhålls att det mest fördelaktiga alternativet från miljömassiga, tekniska och samhällsekonomiska utgångspunkter bedömts vara att fokusera avloppsreningen till reningsverket i Henriksdal och stänga Bromma reningsverk. Vidare framgår bland annat att avloppstunnelns sträckning från Bromma till Henriksdal har planerats för att påverka fastighetsägare i så liten utsträckning som möjligt och går därför nästan helt under allmän mark. I de fall då tunneln går under fastigheter kommer noggranna besiktningar av fastigheterna att genomföras före och efter att tunneln dras fram. Med dagens teknik är det mycket ovanligt att fastigheter påverkas av tunnelarbeten. Om det ändå skulle uppstå någon skada kommer Stockholm Vatten AB att ersätta berörda fastighetsägare fullt ut. Beträffande byggprocessen anförts att den sammanlagda byggtiden beräknas till omkring fyra år, varav tunnelbygget pågår under de tre inledande åren. Tunneln kommer att drivas fram med borrhning och sprängning, vilket är den vanligaste metoden i Sverige. Under byggtiden kommer närboende längs med tunnelsträckningen framförallt att påverkas av ljud och vibrationer från borrhning och sprängning, transporter av jord och sten från tunnelmynningar samt att mark tas i anspråk för arbetsplatser i anslutning till ett antal tunnelmynningar.

Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår vidare att Stockholm Vatten AB inför tillståndsansökan i enlighet med miljöbalken har hållit samråd med berörda privatpersoner och organisationer, allmänheten, tillsynsmyndigheter och berörda kommuner. Inkomna synpunkter har beaktats i den slutliga utformningen av verksamheten som tillståndsansökan gäller.

I förhållande till nollalternativet, det vill säga investeringar i båda de befintliga reningsverken, lyfts ett antal positiva konsekvenser, bland annat ökad biologisk mångfald genom minskade kväveutsläpp i Östersjön, renare ytvatten i Mälaren och Östersjön genom minskade utsläpp samt möjlighet att bygga nya bostäder där Bromma reningsverk finns idag. Som en negativ konsekvens nämns risk för påverkan på ett fåtal fastigheter och bergvärmeanläggningar.

Staden har beretts tillfälle att lämna synpunkter med anledning av ansökan och i målet ingiven miljökonsekvensbeskrivning. Vidare anges i kungörelsen att yrkanden om ersättning ska framställas helst skriftligen inom samma tid och senast vid domstolens kommande huvudförhandling samt att domstolen får avvisa senare framställda yrkanden. Avslutningsvis redogörs kort för målets fortsatta handläggning.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB. Exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret har inkommit med kontorsyttranden. Stockholms Stadshus AB och trafiknämnden har avstått från att svara och miljö- och hälsoskyddsnämnden lämnar yttrande direkt till mark- och miljööverdomstolen i sin egenskap av tillsynsmyndighet.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 maj 2016 har i huvudsak följande lydelse.

I fullmäktigeärendet från 2014 har staden ställt sig positiv till projektet Stockholms framtida avloppsrening innebärande att Stockholm Vatten AB skapar en miljömässigt hållbar och kostnadseffektiv avloppsrening där verksamhetens påverkan på omgivningen minskar. Vidare framhålls möjligheten att som en effekt av nedläggningen av Bromma reningsverk bygga ett stort antal nya bostäder invid Brommaplan.

Ansökan och de därefter gjorda kompletteringarna och justeringen av talan omfattar ett mycket omfattande material. Ansökan synes vara väl underbyggt och relevanta frågor väl utredda. Detsamma gäller ingiven miljökonsekvensutredning.

Stadsledningskontoret vill framhålla två andra viktiga infrastrukturprojekt inom staden, City Link, etapp 2, (bestående av en tunnelförlagd 400kV-förbindelse mellan transformatorstationer i Anneberg och Skanstull med tillhörande ventilationsschakt) och planerna för en utbyggd tunnelbana i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling. Stadsledningskontoret förutsätter att samråd och avstämningar görs så att förevarande projekt inte ”kolliderar” med möjligheterna att genomföra dessa två infrastrukturprojekt. Det är nödvändigt att de tre tunnelprojekten har ett fortsatt nära samarbete för att få till bästa möjliga lösningar för ett bra genomförande.

Något underlag för yrkad tvångsrätt synes inte ha redovisats i ansökan och övriga

handlingar i målet. I de fall staden berörs av projektet såsom fastighetsägare motsätter sig inte staden sådan erforderlig rätt under förutsättning att ersättning härför utgår.

Stadsledningskontoret har för övrigt inte några synpunkter.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att som yttrande till mark- och miljödomstolen överlämna detta tjänsteutlåtande. Något yrkande om ersättning framställs för närvarande inte.

Exploateringskontoret

Exploateringskontorets kontorsyttrande daterat den 18 maj 2016 har i huvudsak följande lydelse.

SFA planeras färdigställas under delvis samma tidsperiod som två andra större tunnelprojekt i Stockholmsområdet; Svenska Kraftnät AB:s projekt Citylink samt Stockholms Läns Landstings utbyggnad av tunnelbanan. Kontoret konstaterar att SFA inlett samarbete med företrädare för båda dessa projekt. Detta är positivt då projekten inom vissa områden kommer att behöva samordnas vad gäller transportvägar, etableringsutrymmen m m. Motsvarande samarbete med exploateringskontoret kommer att krävas då detaljfrågor som rör enskilda byggprojekt ska samordnas med SFA. Kontinuerlig dialog kommer att krävas.

Förhandlingar om ett genomförandeavtal mellan staden genom exploateringskontoret och Stockholm Vatten AB har inletts där många av de frågorna som styr genomförande och marknyttjande kommer att regleras. Det är nödvändigt att ett sådant avtal träffas innan byggstart. För kontorets många pågående projekt kan det innebära stor påverkan om tex en byggtransportväg lokaliseras i närheten av pågående byggprojekt. I dagsläget är etableringsytor, transportvägar m fl markbehov för vagt formulerat för att kontoret ska kunna uttala sig om dem. Först i ett genomförandeavtal kan sådant slås fast.

Vidare framgår det inte av materialet i ansökan om planerade transporter avser totala avstängningar av transportvägar under tiden arbete pågår. Vissa platser, exempelvis Vinterviken, är inte åtkomliga från andra ställen än just planerade byggtransportvägar. Det innebär alltså stor påverkan på markutnyttjandet om planerade byggtransportvägar omöjliggör andra transporter i området.

I området i Smedslätten där Stockholm Vatten AB planerar bygga en skorsten och ett tunnelpåslag, har staden nio stycken pågående bostadsarrenden. Kontoret vill understryka vikten av att dessa förblir opåverkade. Dialog mellan kontoret och Stockholm Vatten AB bör upptas rörande hanteringen av dessa arrenden.

Vidare vill kontoret också lyfta frågan om val av byggtransportvägars och deras fortsatta funktion under byggtiden. Som exempel kan nämnas att föreslagna byggtransporter på befintlig parkväg i Aspudden går alldeles utanför Aspuddens lågstadieskolas skolgård. Många barn passerar vägen dagligen samtidigt som den bit av vägen som går förbi skolgården är mycket trång. Det är angeläget för staden som helhet att Stockholm Vatten AB i möjligaste mån utför arbetet under sommaren när det inte är någon skolverksamhet. Dessa sorters detaljfrågor som kräver god lokalkännedom bör lösas mellan Stockholm Vatten AB och berörda stadsdelsförvaltningar.

Vad gäller tunneln från Bromma fram till Henriksdal så har kontoret inga invändningar mot föreslagen sträckning efter driftsättandet. Det behöver dock klargöras vilka eventuella restriktioner som kommer att erfordras gällande bergvärmeinstallationer och liknande. Detta bör upptas i genomförandeavtalet.

Nordöstra Hammarby Sjöstad

Staden, genom exploateringsnämnden, och Stockholm Vatten AB träffade 2008-10-28 genomförandeavtal avseende ombyggnad av Henriksdals reningsverk. Ombyggnaden innebar bl.a. flytt av grovrens- och fetthantering in i berget, ny in- och utfart mot Lugnets

trafikplats, förbättrad ventilering av reningsverket m.fl. åtgärder. Ombyggnaden färdigställdes år 2011 tack vare en betydande medfinansiering från exploateringsnämnden. Motivet för medfinansieringen var att säkerställa en störningsfri miljö för planerade bostadsprojekt i nordöstra Hammarby Sjöstad.

Ca 900 lägenheter har färdigställts mellan 2010- 2013 inom projekt Henriksdalshamnen. Resterande planerade bostäder i området finns inom projekt Nordöstra Hammarby Sjöstad (f d Danvikslösen) som rymmer 1500 – 1700 lägenheter.

Exploateringskontoret vill betona vikten av att planeringen och genomförandet av utbyggnaden av reningsverket görs på sådant sätt att den inte äventyrar den fortsatta bostadsutbyggnaden i nordöstra Hammarby Sjöstad.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontorets kontorsyttrande daterat den 2 maj 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret ser projektet som mycket angeläget för att möta behoven i en växande stad. Avloppssystemet byggs ut, effektiviseras och uppgraderas miljömässigt. Dessutom frigörs värdefull mark för annan verksamhet.

Det finns flera stora och viktiga infrastrukturprojekt i staden för närvarande. Samråd pågår till exempel om nya 400kV-kablar från Beckomberga till Bredäng. Kontoret ser dock ingen konflikt med detta projekt. Planerna för utbyggd tunnelbana berör området kring Gullmarsplan och framöver eventuellt också Liljeholmen.

Stadsbyggnadskontoret vill betona vikten av ett fortsatt samarbete med förvaltningen för utbyggd tunnelbana (FUT) kring korsningspunkter. För övrigt har kontoret inga synpunkter